

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL UŽSIENIEČIŲ TEISINĖS
PADĖTIES“ NR. IX-2260 26, 35, 41, 42, 44, 53, 107 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIVP-3352**

Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2023 m. gruodžio 20 d. sprendimo Nr. SV-S-1221 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 2 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2260 26, 35, 41, 42, 44, 53, 107 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-3352 (toliau – Įstatymo projektas) ir pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui Įstatymo projektą tikslinti pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Įstatymo projekto 1 straipsniu Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – Įstatymas) 26 straipsnis papildomas 3³ dalimi, kurioje siūloma nustatyti, kad užsieniečiui, kuris Lietuvos Respublikoje pragyveno 5 metus, turėdamas teisę būti ar gyventi Lietuvos Respublikoje patvirtinančius dokumentus, ir kuris nesikreipė dėl leidimo nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje (toliau – leidimas nuolat gyventi) išdavimo, leidimas laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje (toliau – leidimas laikinai gyventi) išduodamas arba keičiamas, jeigu užsienietis pateikia valstybinės kalbos mokėjimą patvirtinančius dokumentus. Ši nuostata tikslina keliais aspektais:

1.1. Aiškinamajame rašte nurodyta, kad vienas iš Įstatymo projekto tikslų – „užsieniečių integracijos sistemą pritaikyti šiandienos poreikiams, nes užsieniečių, gyvenančių Lietuvoje, sėkminga integracija yra svarbus valstybės ir visuomenės saugumo uždavinys“. Iš šio tikslo suprantama, kad valstybinės kalbos mokėjimo reikalavimą siekiama nustatyti tiems užsieniečiams, kurie pastaruoju metu gyvena ar gyveno Lietuvos Respublikoje, kurie siekia gyventi Lietuvos Respublikoje ilgiau kaip 5 metus, ir, tikėtina, planuoja atsivežti gyventi į Lietuvos Respubliką ir

savo šeimos narius. Reikalavimas mokėti valstybinę kalbą tiems užsieniečiams, kurie Lietuvos Respublikoje gyveno keletą metų su pertraukomis ir Lietuvos Respublikoje negyvena jau daugiau kaip 5 ar 10 metų, būtų neproporcingas ir sunkiai įgyvendinamas. Todėl, vadovaujantis proporcingumo ir aiškumo principu bei siekiant, kad reikalavimas mokėti valstybinę kalbą, kaip vienas iš sėkmingos integracijos požymių, būtų taikomas būtent pastaruoju metu Lietuvos Respublikoje gyvenusiems ar gyvenantiems ir siekiantiems toliau Lietuvos Respublikoje gyventi užsieniečiams, taip pat siekiant suderinti Įstatymo projekte ir Įstatyme vartojamas formuluotes (Įstatymo 53 straipsnio 1 dalies 8 punktas), siūlytina patikslinti Įstatymo projektą ir nustatyti, kad reikalavimas pateikti valstybinės kalbos mokėjimą patvirtinančius dokumentus taikomas, kai dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo ar keitimo kreipiasi užsienietis, kuris atitinka abi šias sąlygas: 1) šiuo metu gyvena, turėdamas leidimą laikinai gyventi, arba per pastaruosius 3 metus yra gyvenęs Lietuvos Respublikoje, turėdamas leidimą laikinai gyventi; 2) bendrai per pastaruosius 8 metus ne mažiau kaip 5 metus gyveno Lietuvos Respublikoje, turėdamas teisę gyventi Lietuvos Respublikoje suteikiantį ar patvirtinantį dokumentą arba nacionalinę vizą. Taip pat, siekiant aiškumo ir tinkamo teisės akto taikymo, reikalavimas mokėti valstybinę kalbą turėtų būti dėstomas kaip viena iš leidimo laikinai gyventi išdavimo sąlygų, todėl siūlytina Įstatymo 26 straipsnio 1 dalį papildyti 7 punktu, o šią sąlygą detalizuojantys reikalavimai turėtų būti dėstomi Įstatymo projekto 1 straipsniu papildomo Įstatymo 26 straipsnio 3³ dalyje. Tada būtų aišku, kad, užsieniečiui nepateikus valstybinės kalbos mokėjimą patvirtinančių dokumentų, jam išduoti ar pakeisti leidimą laikinai gyventi bus atsisakoma Įstatymo 35 straipsnio 1 dalies 14 punkto pagrindu – užsienietis neatitinka sąlygų, kurios nustatytos leidimui laikinai gyventi gauti konkrečiu Įstatyme nustatytu pagrindu.

1.2. Ne visi užsieniečiai dėl amžiaus, sveikatos būklės ir kitų aplinkybių galėtų išmokti valstybinę kalbą ir (arba) gali būti neįmanoma patikrinti šių asmenų valstybinės kalbos mokėjimo. Be to, atitinkamos išimtys dėl valstybinės kalbos mokėjimo reikalavimo jau yra nustatytos Įstatymo 53 straipsnio 8 dalyje ir Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo 18 straipsnio 4 dalyje, 40 straipsnio 2 dalies 5 punkte, 3 dalies 8 punkte ir 4 dalies 6 punkte. Taigi, vertinant teisinį reguliavimą kompleksiskai ir atsižvelgiant į konstitucinį asmenų lygybės įstatymui principą, siūlytina vienodai reglamentuoti Įstatymo projekte, Įstatyme ir Pilietybės įstatyme nurodytas išimtis, kai netaikomas reikalavimas mokėti valstybinę kalbą, ir šias išimtis nurodyti Įstatymo projekto 1 straipsniu papildomo Įstatymo 26 straipsnio naujoje dalyje (pvz., 3⁴ dalyje). Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo projekte vartojamos sąvokos taip pat turėtų būti suderintos su 2024 m. sausio 1 d. įsigaliojusiame Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindu

įstatyme apibrėžtomis sąvokomis. Atsižvelgiant į tai, siūlytina Įstatymo projektą papildyti nuostatomis, kad reikalavimas pateikti valstybinės kalbos mokėjimą patvirtinančius dokumentus netaikomas vaikams, asmenims, kuriems sukako 65 metai, asmenims, kuriems nustatytas 0–55 procentų dalyvumo lygis (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – 0–55 procentų darbingumo lygis), asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatyti individualieji pagalbos poreikiai (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – specialieji poreikiai), taip pat sunkių lėtinių psichikos ir elgesio sutrikimų turintiems asmenims. Atitinkamai turėtų būti patikslinta ir Įstatymo 53 straipsnio 8 dalis.

1.3. Atsižvelgiant į vieną iš Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 133.2 papunktyje nustatytų prioritetų – sukurti aukštos kvalifikacijos specialistams patrauklią migracijos sistemą, siūlytina užsieniečiams, kurie yra aukštos kvalifikacijos specialistai, ir jų šeimos nariams netaikyti reikalavimo mokėti valstybinę kalbą, kai leidimas laikinai gyventi jiems išduodamas ar keičiamas Įstatymo 40 straipsnio 1 dalies 4¹ punkte nurodytu pagrindu. Taip pat, siekiant Lietuvos Respublikoje ir toliau kurti patrauklią investicinę aplinką, siūlytina netaikyti reikalavimo mokėti valstybinę kalbą užsieniečiams, kuriems leidimai laikinai gyventi išduodami ar keičiami pagal Lietuvos Respublikos investicijų įstatymą.

1.4. Įvertinus tai, kad tam tikrais atvejais leidimas laikinai gyventi negalėtų būti neišduotas net tuo atveju, jeigu užsienietis nemokėtų valstybinės kalbos, siūlytina reikalavimo pateikti valstybinės kalbos mokėjimą patvirtinančius dokumentus netaikyti užsieniečiams, kuriems leidimas laikinai gyventi išduodamas ar keičiamas Įstatymo 40 straipsnio 1 dalies 8 punkte (kai užsieniečio negalima grąžinti į užsienio valstybę ar išsiųsti iš Lietuvos Respublikos Įstatymo 130 straipsnio 1, 2, 4 dalyse nurodytais atvejais arba užsieniečio išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos vykdymas sustabdytas dėl Įstatymo 132 straipsnio 1 dalyje nurodytų aplinkybių), 9 punkte (suteikta papildoma apsauga Lietuvos Respublikoje) ir 10 punkte (suteikta laikinoji apsauga Lietuvos Respublikoje) nurodytais pagrindais.

1.5. Atsižvelgiant į šio nutarimo 1.1 papunktyje teikiamą siūlymą skaičiuoti bendrą 5 metų užsieniečio gyvenimo Lietuvos Respublikoje laikotarpį per pastaruosius 8 metus, siūlytina Įstatymo projekto 1 straipsniu papildomo Įstatymo 26 straipsnio 3³ dalyje nurodyti, kad 5 metų pragyvenimo laikotarpio nustatymo ir apskaičiavimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

1.6. Įvertinus tai, kad ne visais atvejais užsienietis, pragyvenęs Lietuvos Respublikoje 5 metus, įgyja teisę nuolat gyventi, taip pat tai, kad kreipimasis dėl leidimo nuolat gyventi išdavimo neturėtų būti reikšmingas išduodant leidimą laikinai gyventi Įstatymo projekto 1 straipsniu

papildomo Įstatymo 26 straipsnio 3³ dalyje nurodytu atveju, siūloma atsisakyti sąlygos „ir kuris nesikreipė dėl leidimo nuolat gyventi išdavimo“ kaip perteklinės.

2. Įstatymo projekto 1 straipsniu papildomo Įstatymo 26 straipsnio 3³ dalyje siūloma suteikti diskreciją Vyriausybei spręsti klausimus dėl valstybinės kalbos mokėjimo. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 25 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota institucija organizuoja užsienio lietuvių ir užsieniečių lietuvių kalbos pasiekimų vertinimą (nustatant lietuvių kalbos mokėjimo lygį) pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintą lietuvių kalbos pasiekimų vertinimo organizavimo, vykdymo ir apmokėjimo tvarkos aprašą. Lietuvių kalbos mokėjimo lygiai nustatomi pagal Europos Tarybos inicijuotus Bendruosius Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenis (A1–C2). Įvertinus lietuvių kalbos pasiekimus, asmeniui išduodamas jo lietuvių kalbos mokėjimo lygį patvirtinantis pažymėjimas; šio pažymėjimo turinį, formą ir išdavimo tvarką nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras. Siūlytina tokią lietuvių kalbos mokėjimo patikrinimo tvarką taikyti užsieniečiams ir Įstatymo projekto 1 straipsniu papildomo Įstatymo 26 straipsnio 3³ dalyje nurodytu atveju bei Įstatymo projekto 6 straipsniu keičiamo Įstatymo 53 straipsnio 6 dalyje nurodytu atveju. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad Švietimo įstatymas nereglamentuoja, koku lygiu užsienietis turėtų mokėti lietuvių kalbą, Vyriausybė turėtų nustatyti reikalavimus dėl lietuvių kalbos mokėjimo lygio (būtina nustatyti, koku lygiu užsienietis turi mokėti lietuvių kalbą išduodant jam leidimą laikinai ar nuolat gyventi) ir atvejus, kai laikoma, kad asmenys yra įgiję lietuvių kalbos mokėjimo lygį (ne tik lietuvių kalbos mokėjimo lygį patvirtinantis pažymėjimas gali patvirtinti lietuvių kalbos mokėjimą – tai galėtų patvirtinti ir dokumentai, paliudijantys, kad užsienietis yra baigęs bendrojo ugdymo įstaigą ar studijas lietuvių kalba). Siekiant aiškaus reglamentavimo ir siekiant suderinti Įstatymo ir Švietimo įstatymo nuostatas, siūlytina:

2.1. Įstatymo projekto 1 straipsniu papildomo Įstatymo 26 straipsnio 3³ dalyje vietoj nuostatų, kuriomis siūloma nustatyti, kad reikalavimus dėl valstybinės kalbos mokėjimo lygio, valstybinės kalbos mokėjimą patvirtinančių dokumentų sąrašą ir šių dokumentų galiojimo laiką, valstybinės kalbos lygio vertinimo organizavimo ir valstybinės kalbos mokėjimo lygį patvirtinančių dokumentų išdavimo tvarką bei šių dokumentų galiojimo laiką, įstaigų, atliekančių valstybinės kalbos mokėjimo lygio įvertinimą ir išduodančių valstybinės kalbos mokėjimo lygį patvirtinančius dokumentus, sąrašą tvirtina Vyriausybė, nustatyti tokias nuostatas: lietuvių kalbos mokėjimo lygį, taikomą užsieniečiams, siekiantiems gauti leidimą laikinai gyventi, ir atvejus, kai laikoma, kad asmenys yra įgiję atitinkamą lietuvių kalbos mokėjimo lygį, nustato Vyriausybė. Lietuvių kalbos mokėjimo lygis pagal Europos Tarybos inicijuotus Bendruosius Europos kalbų

mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenis užsieniečiui nustatomas švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka. Užsieniečiui nustačius lietuvių kalbos mokėjimo lygį išduodamas pažymėjimas, kurio turinį, formą, išdavimo tvarką ir galiojimo laiką nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras.

2.2. Įstatymo projekto 6 straipsniu keičiamo Įstatymo 53 straipsnio 6 dalyje vietoj nuostatų, kuriomis siūloma nustatyti, kad reikalavimus dėl valstybinės kalbos mokėjimo lygio, valstybinės kalbos mokėjimą patvirtinančių dokumentų sąrašą ir šių dokumentų galiojimo laiką, valstybinės kalbos lygio vertinimo ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos pagrindų egzaminų organizavimo ir šių egzaminų išlaikymą patvirtinančių dokumentų išdavimo tvarką bei egzaminų išlaikymą patvirtinančių dokumentų galiojimo laiką, įstaigų, atliekančių valstybinės kalbos mokėjimo lygio įvertinimą ir organizuojančių Konstitucijos pagrindų egzaminus bei išduodančių valstybinės kalbos mokėjimo lygį ir Konstitucijos pagrindų egzamino išlaikymą patvirtinančius dokumentus, sąrašą tvirtina Vyriausybė, nustatyti tokias nuostatas: lietuvių kalbos mokėjimo lygį, taikomą užsieniečiams, siekiantiems gauti leidimą nuolat gyventi, ir atvejus, kai laikoma, kad asmenys yra įgiję atitinkamą lietuvių kalbos mokėjimo lygį, nustato Vyriausybė. Lietuvių kalbos mokėjimo lygis pagal Europos Tarybos inicijuotus Bendruosius Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenis užsieniečiui nustatomas švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka. Užsieniečiui nustačius lietuvių kalbos mokėjimo lygį išduodamas pažymėjimas, kurio turinį, formą, išdavimo tvarką ir galiojimo laiką nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras. Konstitucijos pagrindų egzaminų organizavimo ir jų išlaikymą patvirtinančių dokumentų išdavimo tvarką nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras, o Konstitucijos pagrindų egzamino programą tvirtina švietimo, mokslo ir sporto ministras kartu su teisingumo ministru.

2.3. Atsižvelgiant į šio nutarimo 2.1 ir 2.2 papunkčiuose dėstomus pasiūlymus Įstatymo projekto 1 straipsniu papildomo Įstatymo 26 straipsnio 3³ dalyje ir Įstatymo projekto 6 straipsniu keičiamo Įstatymo 53 straipsnio 6 dalyje vietoj žodžių „valstybinės kalbos mokėjimą patvirtinančius dokumentus“ įrašyti žodžius „lietuvių kalbos mokėjimą patvirtinantį dokumentą“.

3. Įstatymo projekto 6 straipsniu papildomo Įstatymo 53 straipsnio 4¹ dalyje siūloma nustatyti, kad turinčiam teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę ar lietuvių kilmės užsieniečiui leidimas nuolat gyventi išduodamas, jei šiam užsieniečiui buvo išduotas leidimas laikinai gyventi Įstatymo 40 straipsnio 1 dalies 1 ar 2 punktuose nustatytu pagrindu ir jis teisėtai pragyveno Lietuvos Respublikoje 5 metus. Įstatymo projekto 3 ir 4 straipsniuose, kuriais keičiamos atitinkamai Įstatymo 41 straipsnio 2 dalis ir 42 straipsnio 2 dalis, nustatoma, kad užsieniečiui, turinčiam teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę, taip pat lietuvių kilmės užsieniečiui leidimas

laikinais gyventi išduodamas vieną kartą 5 metams. Sistemiskai vertinant šias Įstatymo projekto nuostatas, pastebėtina, kad užsienietis, turintis teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę, taip pat lietuvių kilmės užsienietis prašymo išduoti leidimą nuolat gyventi pateikimo metu turėtų atitikti 2 sąlygas – turėti atitinkamą leidimą laikinai gyventi ir būti pragyvenęs Lietuvos Respublikoje ne mažiau kaip 5 metus. Kadangi Įstatymo projekto 3 ir 4 straipsniuose siūlomas nustatyti reguliavimas reikštų, kad toks užsienietis leidimą laikinai gyventi gautų tik vieną kartą 5 metams, tai teisę kreiptis dėl leidimo nuolat gyventi jis įgytų jau pasibaigus jo turimo leidimo laikinai gyventi galiojimui, t. y. tik tuomet būtų suėję 5 teisėto gyvenimo Lietuvos Respublikoje metai. Siekiant išvengti situacijos, kai turinčiam teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę ar lietuvių kilmės užsieniečiui negalėtų būti išduotas nei leidimas laikinai gyventi, nei leidimas nuolat gyventi, taip pat siekiant neužkirsti kelio turinčiam teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę ar lietuvių kilmės užsieniečiui atvykti gyventi į Lietuvos Respubliką, nors jam leidimas laikinai gyventi Įstatymo 40 straipsnio 1 dalies 1 ar 2 punkte nustatytu pagrindu jau buvo išduotas anksčiau, siūlytina Įstatymo projekto 3 ir 4 straipsniuose, kuriais keičiamos atitinkamai Įstatymo 41 straipsnio 2 dalis ir 42 straipsnio 2 dalis, nustatyti, kad užsieniečiui, turinčiam teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę, ir lietuvių kilmės užsieniečiui leidimas laikinai gyventi išduodamas arba keičiamas 3 metams. Tada, šiems užsieniečiams išduodant ir keičiant leidimą laikinai gyventi, turėtų būti taikomos šio nutarimo 1.1 papunktyje siūlomos nuostatos, t. y. kai tik jie atitiks aplinkybes (šiuo metu gyvena arba per pastaruosius 3 metus gyveno Lietuvos Respublikoje, turėdami leidimą laikinai gyventi, o bendrai per pastaruosius 8 metus yra ne mažiau kaip 5 metus gyvenę Lietuvos Respublikoje, turėdami teisę gyventi Lietuvos Respublikoje suteikiantį ar patvirtinantį dokumentą arba nacionalinę vizą), siekdami gauti naują ar pasikeisti turimą leidimą laikinai gyventi, jie turėtų pateikti valstybinės kalbos mokėjimą patvirtinantį dokumentą.

4. Įvertinus tai, kad pagal Įstatymo projekte siūlomas nuostatas užsienietis, turintis teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę, taip pat lietuvių kilmės užsienietis pirma turės gauti leidimą laikinai gyventi, o pragyvenęs teisėtai Lietuvos Respublikoje 5 metus, galės kreiptis dėl leidimo nuolat gyventi išdavimo, manytina, kad Įstatymo 53 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktai tampa nebeaktualūs, nes šiems užsieniečiams leidimas nuolat gyventi būtų išduodamas pagal Įstatymo 53 straipsnio 1 dalies 8 punktą (pragyveno Lietuvos Respublikoje teisėtai be pertraukos pastaruosius 5 metus turėdami šiame Įstatyme nurodytą teisę gyventi Lietuvos Respublikoje suteikiantį ar patvirtinantį dokumentą arba nacionalinę vizą). Atsižvelgiant į tai, siūlytina pripažinti netekusiais galios Įstatymo 53 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktus, taip pat Įstatymo projekto 6

straipsnyje atsisakyti siūlymo papildyti Įstatymo 53 straipsnį ⁴¹ dalimi bei Įstatymo 53 straipsnio keičiamoje 6 dalyje išbraukti nuorodą į Įstatymo 53 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktus.

5. Įstatymo projekto 2 straipsniu papildomo Įstatymo 35 straipsnio 1 dalies 19 punkto nuostatų taikymas praktikoje reikštų, kad nustačius, jog pas darbdavį nors vienam užsieniečiui per pastarąsias 180 dienų buvo nustatytas ilgesnis nei 90 dienų nedraudiminis laikotarpis, užsieniečiui atsisakoma išduoti arba pakeisti leidimą laikinai gyventi, taip pat darbdavys ne tik, kad negalėtų įdarbinti naujų užsieniečių tol, kol nepraeis 180 dienų nuo darbdavio įdarbintam užsieniečiui nustatyto ilgesnio nei 90 dienų nedraudiminio laikotarpio, bet ir visi pas tą darbdavį įdarbinti užsieniečiai turėtų būti atleisti bei panaikinti jų leidimai laikinai gyventi. Atsižvelgiant į tai, kad gali atsitikti taip, kad ilgesnis nei 90 dienų nedraudiminis laikotarpis buvo ne siekiant piktnaudžiauti imigracijos sistema, bet dėl žmogiškosios klaidos ar kitų objektyvių aplinkybių, manytina, kad tokios pasekmės būtų neproporcingos, todėl siūlytina Įstatymo 35 straipsnio 1 dalies 19 punkte nustatyti, kad leidimą laikinai gyventi atsisakoma išduoti nustačius, kad bent 2 užsieniečiams per pastarąsias 180 dienų buvo nustatytas ilgesnis nei 90 dienų nedraudiminis laikotarpis. Be to, nustačius šį pažeidimą, siūlytina numatyti, kad nebūtų naikinami jau išduoti leidimai laikinai gyventi užsieniečiams, dirbantiems pas tą darbdavį, todėl atitinkamai turi būti tikslinamas ir Įstatymo 50 straipsnis. Taip pat Įstatymo projekte siūlytina numatyti, kad užsieniečiui nebūtų taikomas Įstatymo 35 straipsnio 2 dalyje nustatytas apribojimas kreiptis dėl leidimo laikinai gyventi tik praėjus vieneriems metams nuo sprendimo atsisakyti išduoti ar pakeisti leidimą gyventi priėmimo, kadangi leidimą laikinai gyventi būtų atsisakoma išduoti ar pakeisti dėl aplinkybių, kurios nepriklauso nuo užsieniečio ir apie jų (ne)buvimą užsienietis negalėjo žinoti.

Siekiant teisės akto nuostatų nuoseklumo, kartu siūlytina tikslinti Įstatymo 61¹ straipsnio 2 dalies 9 punktą ir 63 straipsnio 1 dalies 9 punktą, nustatant, kad Užimtumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atsisako priimti sprendimą dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams ir išduoti leidimą dirbti nustačius, kad pas darbdavį bent 2 užsieniečiams per pastarąsias 180 dienų buvo nustatytas ilgesnis nei 90 dienų nedraudiminis laikotarpis.

6. Įstatymo projekto 5 straipsnio 1 dalyje Įstatymo 44 straipsnio 1 dalies 2 punktą papildomas d papunkčiu, kuriame nustatomas naujas reikalavimas laikinojo įdarbinimo įmonėms – pateikti deklaraciją apie tai, kad jos pajamos iš laikinojo įdarbinimo įmonės veiklos sudaro daugiau kaip 50 procentų visų jos pajamų, iš kurių 51 procentas ir daugiau pajamų sudaro pajamos iš laikinojo įdarbinimo veiklos Lietuvoje per pastaruosius 12 pilnų kalendorinių mėnesių, ir ji ne mažiau negu 6 pastaruosius kalendorinius mėnesius turi 5 ar daugiau laikinųjų darbuotojų, kurie

visą darbo laiką dirba Lietuvos Respublikoje. Pažymėtina, kad laikinojo įdarbinimo įmonės deklaracijoje siūlomi pateikti duomenys tik iš dalies gali būti patikrinami Tarpžinybinėje duomenų saugykloje, todėl norint įsitikinti, ar deklaracijoje pateikta informacija yra teisinga, patikrinti informaciją apie laikinojo įdarbinimo įmonės pajamas gali būti sudėtinga, ypač įvertinti, ar pajamos yra gautos iš laikinojo įdarbinimo ar iš kitos įmonės veiklos. Atkreiptinas dėmesys, kad dėl Įstatymo projektu siūlomų taikyti ribojimų laikinojo įdarbinimo įmonių vykdomai veiklai gali mažėti tokių įmonių, registruotų Lietuvoje, konkurencingumas ir kartu šių įmonių galimybės teikti paslaugas Europos Sąjungos vidaus rinkoje. Todėl siūlomu reguliavimu tik iš dalies galėtų būti pasiektas šios Įstatymo projekto nuostatos tikslas – didinti laikinojo įdarbinimo įmonių patikimumo reikalavimus. Atsižvelgiant į tai, siūlytina Įstatyme naują reikalavimą laikinojo įdarbinimo įmonėms susieti tik su atitinkamą laikotarpį dirbančių laikinųjų darbuotojų skaičiumi – ne mažiau negu 6 pastaruosius kalendorinius mėnesius turi 5 ar daugiau laikinųjų darbuotojų, kurie visą darbo laiką dirba Lietuvos Respublikoje. Siekiant teisės akto nuostatų nuoseklumo, siūlytina Įstatymo projekto 5 straipsnio 1 dalyje keičiamo Įstatymo 44 straipsnio 1 dalies 2 punkto d papunktyje nurodytą sąlygą dėti Įstatymo 44 straipsnio 1 dalies 2 punkto a papunktyje.

7. Galiojančioje Įstatymo 44 straipsnio 6 dalyje yra nustatyta, kad tiek norint pakeisti darbdavį, tiek norint pakeisti darbo funkciją pas tą patį darbdavį, Migracijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos teikiamas toks pats prašymas – prašymas leisti pakeisti darbdavį ar darbo funkciją. Įstatymo projekto 5 straipsnio 2 dalyje keičiamo Įstatymo 44 straipsnio 6 dalyje siūloma nustatyti, kad užsienietis gali pakeisti darbdavį praėjus ne mažiau kaip 6 mėnesiams nuo leidimo laikinai gyventi išdavimo dienos, ir šio apribojimo nesiūloma taikyti užsieniečiams, norintiems pakeisti darbo funkciją pas tą patį darbdavį. Atsižvelgiant į tai, siūlytina patikslinti Įstatymo 44 straipsnio 6 dalies pirmąjį sakinį, nustatant, kad gali būti teikiamas prašymas leisti pakeisti darbdavį arba prašymas leisti pakeisti darbo funkciją pas tą patį darbdavį.

8. Atsižvelgdami į tai, kad užsieniečių valstybinės kalbos mokymui turėtų būti parengta ne tik valstybinės kalbos mokymų organizavimo tvarka, bet ir finansavimo mechanizmas, siūlome papildyti Įstatymo projekto 7 straipsniu keičiamo Įstatymo 107 straipsnio 1 dalį ir nurodyti, kad Vyriausybė tvirtina ne tik valstybinės kalbos mokymų organizavimo, bet ir finansavimo tvarką. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad formuluojama nuolatinio pobūdžio nuostata, siūlytina Įstatymo projekto 7 straipsniu keičiamo Įstatymo 107 straipsnio 1 dalies nuostatas patikslinti ir nustatyti, kad užsieniečių valstybinės kalbos mokymą koordinuoja Vyriausybės įgaliota institucija.

9. Įstatymo projekto 8 straipsnyje siūlomos nustatyti Įstatymo įsigaliojimo, taikymo ir įgyvendinimo nuostatos tikslintinos šiais aspektais:

9.1. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekto 1, 6 ir 7 straipsniais siūlomų Įstatymo pakeitimų įgyvendinimui reikia laiko parengti, suderinti ir priimti Įstatymo projekto įgyvendinimui būtinus įgyvendinamuosius teisės aktus, bei siekiant sudaryti galimybes užsieniečiams pasiruošti naujų reikalavimų atitikčiai, siūlytina nustatyti, kad Įstatymo projekto 1 straipsnis ir 6 straipsnio 2 dalis įsigalioja 2025 m. liepos 1 d., o Įstatymo projekto 7 straipsnis – 2025 m. sausio 1 d. Nors siūloma, kad Įstatymo projekto 7 straipsnis įsigaliotų nuo 2025 m. sausio 1 d., tačiau siekiant, kad užsieniečių valstybinės kalbos mokymo koordinavimas prasidėtų kuo anksčiau, siūloma Įstatymo projekte suformuluoti pasiūlymą Vyriausybei, kad ji iki 2024 m. rugsėjo 1 d. paskiria užsieniečių valstybinės kalbos mokymą koordinuojančią instituciją.

9.2. Įvertinus tai, kad užsieniečiai, kurie šiuo metu turi leidimą laikinai gyventi, išduotą Įstatymo 40 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nustatytais pagrindais, turėtų turėti laiko apsispręsti dėl galimų alternatyvių sprendimų (siekti leidimo nuolat gyventi, atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę ar kt.) ir jiems tinkamai pasirengti, siūlytina nustatyti, kad Įstatymo projekto 3 ir 4 straipsniai ir 6 straipsnio 3 dalis, taip pat Įstatymo 53 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktų pripažinimas netekusiais galios (šio nutarimo 4 punkto siūlymas) įsigalioja 2025 m. liepos 1 d.

9.3. Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo 2 straipsniu papildomo Įstatymo 35 straipsnio 1 dalies 19 punkto nuostatų taikymas praktikoje reikštų, kad aplinkybė – ilgiau negu 90 dienų per pastarųjų 180 dienų laikotarpį buvo nustatytas nedraudžiamas laikotarpis bent 2 įdarbintiems užsieniečiams, būtų nustatoma vertinant 180 dienų laikotarpį, buvusį iki prašymo išduoti ar pakeisti leidimą laikinai gyventi pateikimo, ir siekiant sukurti prielaidas darbdaviams iš anksto žinoti apie teisinio reguliavimo pasikeitimą, siūlytina Įstatymo projekto 8 straipsnyje nustatyti pereinamąją nuostatą ir numatyti bent 6 mėnesių, skaičiuojant nuo Įstatymo projekto 2 straipsnio įsigaliojimo, terminą, per kurį nebūtų vertinama, ar egzistuoja minėta aplinkybė.

9.4. Kadangi Įstatymo projekto 5 straipsnio 1 dalyje keičiamo Įstatymo 44 straipsnio 1 dalies 2 punkto d papunktyje nurodytoje sąlygoje keliama nauji reikalavimai laikinojo įdarbinimo įmonėms, siekiant, kad šios įmonės iš anksto žinotų apie teisinio reguliavimo pasikeitimą ir galėtų pasiruošti naujų reikalavimų atitikčiai, siūlytina nustatyti, kad Įstatymo projekto 5 straipsnis įsigalioja 2025 m. liepos 1 d.

9.5. Atsižvelgiant į tai, kad Vyriausybė įgyvendinamuosius teisės aktus turėtų priimti tik dėl Įstatymo projekto 1 ir 7 straipsnio bei 6 straipsnio 2 dalies, siūlytina Įstatymo projekto 8 straipsnio 5 dalyje nustatyti, kad Vyriausybė:

9.5.1. iki 2025 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 1 straipsnio ir 6 straipsnio 2 dalies nuostatų įgyvendinamuosius teisės aktus;

9.5.2. iki 2024 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo 7 straipsnio nuostatų įgyvendinamuosius teisės aktus.

9.6. Atsižvelgiant į šio nutarimo 9.1 papunktyje siūlomas Įstatymo nuostatų įsigaliojimo datas bei šio nutarimo 2 punkte dėstomus pasiūlymus, Įstatymo projekto 8 straipsnio 6 dalis turi būti patikslinta nurodant, kad vidaus reikalų ministras, švietimo, sporto ir mokslo ministras ir teisingumo ministras iki 2025 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo nuostatų įgyvendinamuosius teisės aktus.

Ministras Pirmininkas

Vidaus reikalų ministras